

INKLYUZIYA - GOSPITAL PEDAGOGIKASINING AJRALMAS QISMI

Kalikhazarova Shahzoda Begisbay qizi

Nukus davlat pedagogika institutining Boshlang'ich ta'lim fakulteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11396779>

Annotatsiya. Ushbu maqolada pediatriya va pedagogika fanlarining evolyutsiyasi, shakllanishi va keyingi tabaqalanishi bilan bog'liq holda Gospital pedagogikasining rivojlanishi va shakllanishining xarakterli xususiyatlari yoritilgan va tavsiflangan. Gospital pedagogikasining shakllanishi va rivojlanishi, gospital ta'limi modellarini shakllantirish, uni tashkil etish xususiyatlari o'z aksini topgan. Normativ-huquqiy hujjatlarning tarixiy tekshiruvini o'tkazildi. Gospital pedagogikasining turli modellarining paydo bo'lishi g'oyasi, shuningdek, ushbu modellarning muayyan turdagi kasallikning xususiyatlariga bog'liqligi asoslanadi.

Kalit so'zlar: Gospital pedagogikasi, hujjatlar, o'qituvchi, shifoxona, xususiyatlar.

INCLUSION IS AN INTEGRAL PART OF HOSPITAL PEDAGOGY

Abstract. This article highlights and describes the characteristic features of the development and formation of Hospital pedagogy in connection with the evolution, formation and further classification of pediatrics and pedagogic sciences. The formation and development of hospital pedagogy, formation of models of hospital education, features of its organization are reflected. A historical review of legal documents was conducted. It is based on the idea of the emergence of different models of hospital pedagogy, as well as the dependence of these models on the characteristics of a certain type of disease.

Key words: Hospital pedagogy, documents, teacher, hospital, characteristics.

ИНКЛЮЗИЯ – НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ГОСПИТАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

Аннотация. В статье выделены и описаны характерные особенности развития и становления госпитальной педагогики в связи с эволюцией, становлением и дальнейшей классификацией педиатрии и педагогических наук. Отражено становление и развитие госпитальной педагогики, формирование моделей госпитального образования, особенности его организации. Проведен исторический обзор правовых документов. В его основе лежит идея возникновения различных моделей госпитальной педагогики, а также зависимости этих моделей от особенностей определенного вида заболевания.

Ключевые слова: Больничная педагогика, документы, педагог, больница, характеристика.

Gospital pedagogikasi fanlararo hodisa sifatida pediatriya va pedagogikaning sintezi orqali

shakllangan. Uning paydo bo'lishi bevosita 19-asr olimlarining ilg'or qarashlari va bolalikka bo'lgan munosabatni gumanistik qayta ko'rib chiqish bilan bog'liq.

Birinchi pediatriya shifoxonalari va bo'limlarining (bolalar sog'lig'iga g'amxo'rlik qiluvchi ixtisoslashtirilgan muassasalar sifatida) shakllanishi yosh bemorlarga g'amxo'rlik va g'amxo'rlik qilishga alohida munosabatning shakllanishining boshlanishini belgiladi. Yangi pediatriya muassasalari kasal bolalarga g'amxo'rlik qilishning o'ziga xos xususiyatlariga duch kelmoqdalar - kattalarnikidan ko'ra ko'proq psixologik yordam ko'rsatish va bolaga alohida munosabatda bo'lish zarurati. Gospitalda qisqa muddatli qolish vaqtida bu erda ta'lim va tarbiya masalalari ikkinchi darajali bo'lib, birinchi navbatda parvarish, parvarish va davolash kerak; Biroq, gospitalda uzoq vaqt qolish bilan, bu fikrlar ancha dolzarb bo'lib qoladi. Kasalxonada uzoq vaqt davolanayotgan bola jamiyatdan, odatiy turmush sharoitlaridan, oiladan, bolalar guruhidan va maktabdan uzilib qoladi. Kichkina yoki yosh bemor uchun bularning barchasini qoplash zarurati bor, bu o'qituvchi va shifokorlar o'rtasidagi yaqin hamkorlik orqali amalga oshiriladi. Tarixiy jihatdan bu vazifalar ijtimoiy va boshqa omillar ta'sirida pediatriya va pedagogikaning rivojlanishi bilan bir vaqtda evolyutsion tarzda shakllangan turli modellar yordamida amalga oshirildi.

“Uzoq muddatli davolanishga muhtoj o‘quvchi” tushunchasi uzoq muddat davolanayotgan va sog‘lig‘i sababli ta‘lim muassasalariga bora olmaydigan bolalarning ta‘limini tashkil etish bo‘yicha uslubiy tavsiyalarga kiritildi va qayd etildi. Bunday talaba quyidagilar deb e'tirof etiladi: asosiy va qo'shimcha umumiy ta'lim dasturlarini o'zlashtirgan, tibbiy tashkilotning xulosasiga ko'ra, ro'yxatga muvofiq tibbiy muassasalarda yoki uyda 21 kundan ortiq davolanayotgan yoki tibbiy rehabilitatsiyadan o'tayotgan talaba, mavjudligi uyda asosiy umumiy ta'lim dasturlarida o'qish huquqini beradigan kasalliklar yoki boshqa qonuniy sabablarga ko'ra allaqachon uyda ta'lim olgan bola.

Uzoq muddatli davolanayotgan bolaga nisbatan ta'lim faoliyati shifoxona o'qituvchisi - uzoq muddatli davolanayotgan bolalar bilan ishlash bo'yicha maxsus tayyorgarlikdan o'tgan pedagogik ma'lumotga ega mutaxassis tomonidan amalga oshiriladi. Gospital o'qituvchisi o'z ishida oddiy maktabda qo'llaniladigan an'anaviy usullardan sezilarli darajada farq qiladigan usul va vositalardan foydalanadi. Ushbu yondashuvning asosiy o'ziga xos xususiyatlari:

- Har bir bolaning individual ta'lim ehtiyojlarini hisobga olish zarurati, unga muvofiq har bir bola uchun individual ta'lim yo'nalishlari va individual ta'lim dasturlari ishlab chiqiladi;
- Masofaviy o'qitish vositalari va usullariga talabning yuqori darajasi, ayniqsa aseptik izolyatsiya bo'limida davolanayotgan bolaga nisbatan ta'lim faoliyati amalga oshirilganda;

- Kichik guruhlarda (shu jumladan turli darajadagi va yoshdagilar) yoki har bir bola bilan individual ishlash;

- Kundalik pedagogik amaliyotda o'rganish motivatsiyasini saqlab qolish, aqliy faoliyatini tiklash, uzoq vaqt kasal bolaning muloqot qilish va ijtimoiylashuv qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan o'yin shakllari va ijodiy vazifalardan faol foydalanish.

Gospital o'qituvchilari shifokorlarning bolaning sog'lig'ining hozirgi holati, uning reabilitatsiya potentsiali, kasallik va davolash jarayonidan kelib chiqadigan kognitiv va boshqa kamchiliklar to'g'risidagi tavsiyalarini hisobga oladi va ularga qat'iy amal qiladi. Gospital o'qituvchilari tibbiyot xodimlari, uzoq muddat kasal bo'lgan bolaning ota-onalari hamda maslahat va amaliy yordam ko'rsatuvchi psixologik yordam xizmati bilan har kuni aloqada bo'lib turadi. Uzoq vaqt davomida kasal bo'lgan bola bilan mashg'ulotlar gospital maktabining maktab sektorida (tibbiyot muassasasi hududida) yoki to'g'ridan-to'g'ri kasalxona bo'limida, bolaning yotoqxonasida (agar o'quvchining harakati cheklangan bo'lsa) o'tkaziladi.

Uzoq muddatli kasal bolalarni o'qitishni tartibga soluvchi asosiy xalqaro hujjatlar:

- Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi;
- Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya;
- Ta'limda diskriminatsiyaga qarshi konvensiya
- BMTning nogironlar huquqlari to'g'risidagi deklaratsiyasi;
- Nogironlar uchun Jahon Harakat Dasturi;
- "Alohida ehtiyojli shaxslar uchun ta'lim sohasidagi tamoyillar, siyosat va amaliyotlar to'g'risida"gi deklaratsiya.

Shunday qilib, kasalxona pedagogikasining paydo bo'lish bosqichlarini ko'rib chiqsak, biz uning asosini 18-asr oxiri - 20-asr boshlarida bolalarni tarbiyalashda mafkuraviy gumanistik burilish tashkil etgan degan xulosaga kelamiz. O'qituvchilar va pediatrlarning bolaga nisbatan umumiy fikri yagona insonparvarlik yondashuvini shakllantirishga olib keldi, uning maqsadi shifokorlar uchun bolaning aqliy va jismoniy salomatligini saqlash, o'qituvchilar esa bolalarni tarbiyalash, bolalarni tarbiyalash masalalarini hal qilishdir. to'laqonli shaxsni shakllantirish va jamiyatda moslashish. Keyingi rivojlanish 19-asr boshlarida pediatriya shifoxonalarining paydo bo'lishiga olib keldi. Bolalar shifoxonalarida rahm-shafqat opa-singillari kasal bolalarga g'amxo'rlik qilishdi, bolalarga g'amxo'rlik qilishdi, ular bir vaqtning o'zida o'qituvchi, psixolog va qarindoshlar rolini bajarishdi. Vaqt o'tishi bilan, bolaning gospitalda uzoq vaqt qolish ehtimoli va uzoq muddatli terapiya zarurati tufayli shifoxonada o'qituvchilarga bo'lgan ehtiyoj yanada dolzarb bo'lib qoladi. "Tashrif (gospital) o'qituvchisi - gospital sinfi - gospital maktabi" turining modeli

shakllana boshlaydi, ya'ni shifoxona faoliyatining psixologik-pedagogik tarkibiy qismini shakllantirish sodir bo'ladi. Bu erda alohida rol har bir nozologik shakl bo'yicha tibbiy va psixologik jihatlar bo'yicha qo'shimcha bilimga ega bo'lgan shifoxona o'qituvchisiga beriladi. 20-asrning 50-yillariga qadar maktab o'quvchilari uchun kasalxonada ta'lim bitta tashrif buyuradigan yoki to'la vaqtli maktabgacha yoshdagi bolalar bilan guruh yoki individual mashg'ulotlar shaklida bo'lgan.

REFERENCES

1. Yarygin V. N., Polunina N. V. Peditrning shakllanishi va rivojlanishi Rossiya va boshqa mamlakatlarda ta'lim // Peditriya. nomidagi jurnal G. N. Speranskiy. 2006. No 1. P. 108–110. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/stanovlenie-i-razvitie-pediatricheskogo-obrazovaniya-v-rossii-i-drugih-stranah>. nomidagi 5-sonli bolalar shahar klinik shifoxonasi tarixi. Filatova - Rossiyadagi birinchi bolalar shifoxonasining tarixi. URL: <https://dgb-5.ru/o-bolnitse/istoricheskaya-spravka>.
2. Baranov A. A., Albitskiy V. Yu., Sher S. A., Ustinova N. V. Himoya sohasida rahm-shafqat va xayriyaning ichki an'analari
3. Rossiyada bolalar salomatligi // Peditriya. nomidagi jurnal G. N. Speranskiy. 2016 yil. 4-son. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/otechestvennye-traditsii-miloserdia-i-blagotvoritelnosti-v-sfere-ohrany-zdorovya-detey-v-rossii>.
4. Elizabet klinik shifoxonasining hisoboti. Sankt-Peterburg, 1881. URL: https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_v19_rc_1492672/.